

Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, ISSN: 1309-8039
Yıl: 2026 Cilt: 18 Özel Sayı

Atf (APA): Aktan, C. C., (2026), “Örtülü Ödenek, Akbaba ve Beslemecilik”, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 18 (Özel Sayı): 129-135.

ÖRTÜLÜ ÖDENEK, AKBABA ve “BESLEMECİLİK”

Secret Fund, ‘Akbaba Magazine’ and Rent Creation

Coşkun Can Aktan¹

I. GİRİŐ

“Gazetelerin serbest hareketlerini baltalamak için öteki diktatoryalarda tatbik edilmiş olan usullerin hemen hepsi Türkiye’de DP iktidarınca denenmektedir. Türkiye’de DP iktidarı gazeteleri okuyuculara değil kendisine hizmete mecbur etmek için müsadere de dâhil olmak üzere bütün vasıtaları denemektedir. Beslemecilik, totaliter usullere bir yeni çeşni getirmiştir”²
Nihat Erim

Bu yazı başlığında kullandığım “*beslemecilik*” tabiri bilebildiğimiz kadarıyla ilk kez bu ülkede Başbakan olarak görev yapmış Nihat Erim’e aittir.³ Erim 1950’li yılların başlarından itibaren Ulus Gazetesi’ndeki köşesinde ve daha sonra bu gazetenin kapatılmasının ardından Yeni Ulus gazetesinde kaleme aldığı yazılarında günlük satışı çok düşük olmasına rağmen hükümetten daha fazla ve haksız bir şekilde resmi ilân alan gazetelere para aktarılmasını sert dille eleştirir. Bu gazeteler için “*Besleme Basın*”; örtülü ödenekten kendilerine para dağıtılan ve/ya bu gizli fondan para almak için çabalayan gazeteciler ve yazarlar için de “*Besleme*” tabirini kullanır.⁴

Besleme basın ve beslemecilik ifadelerinin sıklıkla gazete sayfalarında yer alması üzerine Başbakan Adnan Menderes karşı bir “beslemecilik” suçlamasında bulunur ve şöyle der:

¹ Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, E-mail: ccan.aktan@deu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-4294-2314

² Erim, N. 1954. “Tehditler Altında Gazeteler”, Yeni Ulus, 5 Şubat 1954. Erim’in sözlerini şu kaynaktan aktarıyoruz: Demir, Ş. 2009. “Türk Siyasi Tarihinde Adnan Menderes (1930–1960)”, Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Tarihi Anabilim Dalı. s.363.

³ Nihat Erim (1912-1980) 1948-50 yılları arasında Bayındırlık Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı görevlerinde bulunmuş. 12 Mart Muhtırası’nın ardından 1971-1972 yılları arasında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı olarak görev yapmıştır.

⁴ Bkz. Erim, N. 1953. “Resmî İlân Meselesi”, Ulus, 23 Şubat 1953 ; Erim, N. 1953. “Beslemenin Tarifi”, Ulus, 24 Şubat 1953 ; Erim, N. 1953. “Beslemecilik Meselesi”, Ulus, 30 Temmuz 1953 ; Erim, N. 1953. “Bir Besleme”, Ulus, 12 Kasım 1953. ; Erim, N. 1954. “Beslemelerin Gayreti”, Yeni Ulus, 12 Ocak 1954. Erim, N. 1954. “Besleme Aklı”, Yeni Ulus, 07 Mayıs 1954. Referanslar için bkz. Bkz. Unat, K. 2008. Ulus, Yeni Ulus ve Halkçı Gazeteleri Işığında Nihat Erim’in Siyasi Kişiliği Ve Gazeteciliği (1945 – 1955), YL Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü.

“Biz resmi ilânları muayyen prensiplere göre dağıtmaktayız. (..) Ulus tamamen beslemedir, Ulus’a ne hacet Halk Partisinin dahi iliğine kemiğine kadar millet kesesinden beslenmiş bir parti olduğundan kimin şüphesi vardır? Hal böyle iken resmi ilânlar mevzuundan başkaları için ne yüzle besleme tabirini kullanabilirler.”⁵

Besleme tabiri sadece gazete ve gazeteciler için değil, örtülü ödenekten desteklenen edebiyatçılar (şair, yazar, çizer vs.) için de kullanılan bir tabirdir. Hatta bu “besleme” tabiri yanı sıra iktidar yanlısı bu kişiler için “*kuyruk*” tabiri de kullanılmıştır.

Resmi ilânlar yoluyla yapılan usulsüzlük yanı sıra örtülü ödenek kasasından Türk edebiyatının tanınmış şair ve yazarlarına yapılan parasal transferler Yassıada yargılamalarında mahkeme heyeti tarafından sorgulanır. Darbe sonrası Başbakan Adnan Menderes ile Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur'un evinde yapılan aramalarda ele geçirilen pek çok bilgi, belge, makbuzlar incelendiğinde örtülü ödenekten pek çok şair, yazar ve çizere, gazetecilere paralar aktarıldığı tespit edilir. Örtülü ödenekten o zamanın tabiriyle “beslenen” ya da hükûmete “*kuyruk*” olan şair ve yazarlar arasında Necip Fazıl Kısakürek, Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziya Ortaç, Peyami Safa gibi tanınmış edebiyatçılar yanı sıra Mithat Perin, Etem İzzet Benice, Kazım Nami Duru, Necdet Rüştü Efe, Burhan Belge gibi gazeteci-yazarlar da bulunmaktadır.⁶

27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi'nin ardından oluşturulan Yüksek Adalet Divanı Başkanlığı yargılamalar öncesinde kamuoyunu aydınlatmak amacıyla ilk bildirisini 7 Ekim 1960 tarihinde yayınladı. Bildiri içerisinde Başbakan Adnan Menderes ile ilgili olarak şu ifadeler yer alır:⁷

“Memleketin yüksek menfaatleri icabı örtülü ödenek namı ile ayrılmış ve sarfi salahiyeti Başbakana bırakılmış bulunan tahsisatı mestureyi keyfi bir şekilde gagesi dışında usulsüz sarf etmesi ve bu tahsisattan şahsen faydalanması.”

Yassıada duruşmalarında bir taraftan Adnan Menderes yargılanırken diğer taraftan Menderes hükûmetinin basına, gazetecilere, şair ve yazarlara örtülü ödenekten aktardığı paralar sorgulanır.

Bu kısa araştırmamızda basın kuruluşları değil sadece DP İktidarı ile zamanın önemli edebiyatçıları, gazeteci ve yazarları arasındaki “örtülü ilişkiler” incelenmektedir. Çalışma içerisinde yer alan bilgiler, ifadeler ve ses kayıtları Yassıada duruşmalarında kaydedilmiştir, dedikodu ve iftira mahiyetinde gazete haberleri değildir.⁸

⁵ Adnan Menderes'in bu sözleri Zafer gazetesinin 24 Ekim 1953 tarihli sayısında yer almaktadır. Şu kaynaktan aktarıyoruz: Bozkurt, S. 2000. Kütahya Basınında Demokrat Parti İktidarı 1950-1960, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). s. 56.

⁶ Muhtelif kaynaklarda örtülü ödenek hesabından desteklenenler arasında Yahya Kemal, Cemal Kutay, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Mesut Cemil ve İbrahim Çallı gibi isimler de yer almaktadır. Cumhuriyetin ilâmı öncesinde Tahsisat-ı mesture olarak adlandırılan örtülü ödenekten birçok edebiyatçıya para aktarılmıştır. Ahmet Rasim, Mevlânzâde Rifat, Celâl Sâhir (Erozan), Samipaşazâde Sezai, Kâzım Nami (Duru), Mehmet Emin (Yurdakul), Abdülhâk Hâmid (Tarhan), Ahmed Cevad Emre, Celâl Nuri (İleri), Ahmet Ağaoğlu, Hamdullah Suphi bunlar arasındadır. Bkz. Çoruk, A. Ş. 2018. “İttihat ve Terakki Tarafından Birinci Dünya Savaşı Sırasında Basın ve Edebiyat Dünyasına Yapılan Örtülü Ödenek Harcamaları”. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 58(1). s. 96.

⁷ Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi. Ayrıca bkz. Seçkin, E. 2006. Yüksek Adalet Divanı Kararları 14 Ekim 1960-15 Eylül 1961, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2006.; Naskali, E. G. 2005. (Haz.). Yassıada Zabıtları 1: Örtülü Ödenek Davası, İstanbul, Kitabevi Yayınları.

⁸ Örtülü ödenek konusunda ülkemizde sınırlı sayıda kitap ve makale kaleme alınmıştır. Bunların tamamının yansız/tarafsız olduğunu söylemek imkânı yoktur. Örtülü ödenek konusunda yayınlanmış başlıca kitap ve

II. AKBABA MİZAH MECMUASININ KURUCULARI: YUSUF ZİYA ORTAÇ ve ORHAN SEYFİ ORHON

Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon Türk mizah tarihinin efsane mizah dergilerinden birisi olan Akbaba'nın kurucuları ve yazarlarıdır. Şiir, roman, hikâye, deneme, anı, oyun, mizah, hiciv ve daha birçok edebiyat alanında gerçekten de eşsiz eserlere imza atmış iki edebiyatçımızdır. Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon edebiyatçı oldukları kadar olmasa bile siyasetçidirler. Siyasete girmeleri ve milletvekili olarak görev yapmalarının ardından maalesef o eşsiz ve saygı duyulacak eserlerinin gerisinde maalesef bazı olumsuz eylemler saklamışlardır. Bu ikilinin örtülü ödenekten para almaya dair mektuplarını bugün bile silmek, yok etmek imkânı bulunmamaktadır.

Yusuf Ziya Ortaç

“Bu yardım, önceden söyleyelim ki, yüz kızartıcı bir suç değildir. Eğer karşılığında vicdanlar satın alınmamış, ağızlar kilitlenmemiş, insanlar uşak olmamışsa!”⁹

Yusuf Ziya Ortaç (1895-1967) ya da nüfus cüzdanındaki haliyle Yusuf Ziyaettin Ortaç Türk mizah tarihinin en eski ve uzun ömürlü mizah dergilerinden birisi olan Akbaba dergisinin patronu, yazı işleri müdürü, başyazarıdır. Ortaç yakın arkadaşı Orhan Seyfi Orhon'la birlikte Akbaba mizah dergisini 7 Aralık 1922'de yayınlamaya başlamıştır.

Ancak örtülü ödenek vakasının üzerindeki örtü kaldırıldıktan sonra Yusuf Ziya Ortaç'ın etik açıdan sorgulanacak ayıpları ortaya çıkmış olur. Yusuf Ziya belki de sade bir yazar olmuş olsaydı o çok kıymetli eserleri ile anılmış olacaktı; ismine o kirli leke bulaşmamış olacaktı. O hem bir patron hem bir siyasetçi, milletvekili, gazeteci, yazar olunca maalesef kirli siyasetin bedelini ağır ödemiştir. Ortaç'ın örtülü ödenek hikâyesini kısaca özetleyelim:

Yusuf Ziya Ortaç Başbakanlık Müsteşar'ı Korur'a yazdığı mektupta Almanya 'da okuyan oğlu için örtülü ödenekten para talep eder (Kılıç, 2003):

“Almanya'da tahsil gören oğlum bu sene yurda gelmedi. İmtihanları var. Elbiseleri, pantosu, iskaripini kalmamış. Kendisine 2500 lira göndermek niyazındayım. Ben de 15 gün içinde İsviçre'ye gideceğim. Miktar söylemeyeceğim. Bunu senin kardeş delaletinin benim aziz başvekilimin takdir ve tensiplerine bırakıyorum. (...) Üzülecek bir şey söyleyeyim mi? Bizim meşhur otomobil iki aydır garajda. Otomatik vitesli olduğu için kullanması zor. Param parça ettiler, şimdi Amerika'dan yedek parça bekliyorum. (...) Ben 2 bin dolar bulup bir arabacık getiremedim. Kırılıyorum... Amma o kadar darılamıyorum. (...) İktidarın tek gazetesi Zafer'dir, hem de hiç kafi değildir. Çünkü katıksız hükümet ve parti organıdır, bir Ankara gazetesidir, efkârı umumiyeyi yapan ise

makaleler şunlardır: Ciner, Ş. 2018. Mesture, İstanbul, Asi Kitap. ; İleri, R.N. 1996. Örtülü Ödenek (27 Mayıs Menderes'in Dramı), İstanbul, Scala Yayıncılık. ; Naskali, E. G. 2005. (Haz.). Yassıada Zabıtları 1: Örtülü Ödenek Davası, İstanbul, Kitabevi Yayınları. ; Özduygün, Y., & Koçlar, B. 2021. “Yassıada'da Örtülü Ödenek Davası: Basın ve Resmî Kurumlara Yapılan Harcamalar”. Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları (40), 251-278. ; Özduygün, Y. 2022. Demokrat Parti İktidarı Hakkındaki Mali Yolsuzluk İddialarının Yassıada Yargılamalarına ve Dönemin Siyasetine Yansımaları. Doktora Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022. ; Özkan, T. 1996. Parsadan Hikâyesi: Cumhuriyet Tarihindeki Örtülü Ödenek Yolsuzlukları, İstanbul, Ad Yayıncılık. ; Yağcı, S. 2019. Efendi, Beyaz Türklerin Büyük Sırrı, İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.

⁹ Ortaç, Y.Z. 1960. “Örtülü Ödenek”, Akbaba Dergisi”, 25-08.1960. s. 3

İstanbul gazeteleridir. Hürriyet Gazetesi yüzde 99.5 muhalefetin malı olmuştur. Terzi İzzet Apartmanı'nda yapılan toplantılardan konuşulan mevzulardan, alınan kararların hepsi bence malumdur. Sedat Simavi'nin oğlu Haluk da burada ağa düşürülmüştür. Mutlaka işin büyüklüğüne nazaran küçük bir fedakarlığa katlanılmalı ve hemen şimdi İstanbul'a bir gazete kurulmalıdır. Bunu da ben yaparım.”

Yusuf Ziya Ortaç'ın Almanya'da tahsil gören oğlunun ihtiyaçları için örtülü ödenekten para talebi ile sadece bu mektup ile sınırlı değildir. Ortaç, bir edebiyatçıya, şaire, yazara, ressam, mizah çizerine asla yakışmayacak ifadelerinin sonunda “*bunu ben de yaparım*” ifadesiyle hükûmetten açıkça bir gazete kurulması için para talebinde bulunmuştur.

Yusuf Ziya Ortaç askeri darbeden üç ay sonra Akbaba dergisinde kaleme aldığı bir yazısında yaptığı işin ve para talebinin ayıp ve utanılacak bir mesele olmadığını çok ilginç ifadelerle anlatır ve kendini savunur:

“Sahiden şaşılacak, sahiden utanılacak şeydir bu... Neden mi?... Bir kere bu ödeneklerin listeleri, her yıl, bütçe sonunda yok edilir. Ama düşük iktidar yok etmemiş. Hem de bir yıl değil, on yıl yok etmemiş. Neden mi? Uğursuz politikaların temeli olan o pis, o kancık hesaplar yüzünden: Bir gün gerekirse kendilerine yardım ettiği kişileri korkutmak, sindirmek için! Bu yardım önceden söyleyelim ki, yüz kızartıcı bir suç değildir. Eğer vicdanlar satın alınmamış, ağızlar kilitlenmemiş, insanlar uşak olmamışsa!¹⁰

Gerçekten bu sözleri okuyan bir insan “ayıp” nedir sorusuna verilen cevabın ne kadar ilginç bir perspektifle açıklandığını düşünmelidir. Almanya 'da okuyan oğlu için örtülü ödenekten para talep eden Yusuf Ziya 1960 askeri ihtilalinin ardından kendisinin de adının listelerde yer alması üzerine Menderes idaresini “düşük iktidar” olarak adlandırarak neden örtülü ödenekten kendilerine yapılan para yardımlarını gösterir listeyi imha etmediği için ağır ve kaba sözlerle eleştirir.

Orhan Seyfi Orhon

Orhan Seyfettin Orhon (1890-1972) Yusuf Ziya Ortaç'ın bacanağıdır ve bu iki edebiyatçı siyasî-mizah mecmuası Akbaba ve haftalık Sanat ve Fikir mecmuası Çınaraltı'yı birlikte yönetmişlerdir. Bu ikilinin girişimi ile pek çok mizah ustası, karikatürist, şair ve yazar yetişmiştir.¹¹

Orhon da Ortaç gibi edebiyatçı ve aynı zamanda siyasetçidir. 1946'da Cumhuriyet Halk Partisi'nden Zonguldak milletvekili seçilmiş, 1950'li yıllarda Demokrat Parti'yi destekleyen Zafer ve Havadis gazetelerinde yazılar yazmaya başlamış, 1960'tan sonra ise Adalet Partisi'ne geçerek 1965'te Adalet Partisi'nden İstanbul milletvekili seçilmiştir.

Orhon'un bir edebiyat ustası olduğu konusunun fazlasıyla tartışmalı olduğu söylenemez. Fakat tıpkı Necip Fazıl Kısakürek ve tıpkı Yusuf Ziya Ortaç gibi Orhan Seyfi Orhon ismi de 27 Mayıs darbesinin ardından Başbakanlık Müsteşarı'nın evindeki örtülü ödenek dosyalarının içinden çıkmıştır.

¹⁰ Ortaç, Y.Z. 1960. “Örtülü Ödenek”, Akbaba Dergisi”, 25-08.1960. s.3.

¹¹ Tonga, N. 2012. “İki Bacanağın İki Kardeş Mecmuası: Akbaba ve Çınaraltı”, Değirmen Yüzyılın Dergileri 1900-2000 Özel Sayısı, S.29-30-31, Ocak-Haziran 2012, s.62-75

Orhan Seyfi Orhon Müsteşar'a hitaben kaleme aldığı mektubunda kalemimizle emrinize amadeyiz demektedir:

“Yusuf Ziya Ortaç ile Akbaba'yı 1954 seçimlerini sonuna kadar muhalefetin hiciv, istihza ve tarizlerini aynı silahla hem çok daha incelik ve zerafetle karşılayan bir mizah dergisi olarak çıkarmayı kabul ediyoruz. Akbaba, iktidarı destekleyerek muhalefete hucum edeceği için kazançlı bir iş olmaz. Bu gazeteye konması kararlaştırılan parayı Akbaba'yı 1954 seçimlerinin sonuna kadar çıkarmak için kullanacağız. Şayet Akbaba, partice çıkarılırsa matbaa, kağıt ve diğer masraflar temin edilirse biz kalemimizi bu hizmette kullanmaya hazırız.”

III. SON SÖZ

27 Mayıs 1960 darbesinden sonra Yassıada yargılamalarının başladığı günlerde Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Başbakan Adnan Menderes'i ve bakanlarını gözlerinden para akan “yolsuzlar” olarak resmeden¹² Akbaba dergisinin iki kurucusu Yusuf Ziya Ortaç ve Orhan Seyfi Orhon'un kendilerinin de örtülü ödenekten desteklendikleri haberleri gazete sayfalarında boy göstermeye başlamıştır. Cumhuriyet gazetesi manşette “örtülü ödenekten ihsan alan yazarların Düvandaki geçiti” haberinde verdiği resmin altına “Peyami Safa ve Orhan Seyfi inkâr yoluna sapamadılar.” ifadesini yerleştirmiştir.¹³

Türk edebiyatının en uzun ömürlü (1922-1977) mizah dergilerinden biri olan efsane Akbaba mizah mecmuasının iki kurucusunun örtülü ödenekten destek almak için yaptıkları girişimler ve yazdıkları mektuplar gizlenemeyecek kadar ortadadır. Bunlar tıpkı Necip Fazıl Kısakürek'in, Peyami Safa'nın ve diğer birçok edebiyatçı, gazeteci ve yazarların hayat ve hakikat defterlerinde silinemeyecek kadar kalıcıdır.

Akbaba dergisi o zamanın ifadesiyle “besleme basın” olduğunu unutmuş, zamanın ruhuna uygun olarak askeri darbeden 4 ay sonra “Göz Yaşları!” adını verdiği bir resimde Cumhurbaşkanı ve Başbakan'ı ağlar vaziyette kapak olarak yayınlamıştır. Resmedilenlerden üç isim Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanı Adnan Menderes (1899-1961), Dışişleri Bakanı Fatih Rüştü Zorlu (1910-1961) ve Hasan Polatkan (1915-1961) İmralı adasına götürülerek idam edilmişlerdir. Fakat örtülü ödenek davasında yargılananlar sadece onlar olmamıştır. En başta darbeciler, onlara akıl veren hukukçu profesörler, nezaketsiz tavırları ve saygısızlıkları ile davayı yürüten yargıçlar, örtülü ödenekten destek alan basın kuruluşları, şairler, yazarlar, gazeteciler, örtülü ödenekten para alamadığı için intikam duyguları ile gazete manşetlerine “Düşük”, “Sâbık” ve “Sâkıt” başlıklarını yerleştiren gazete patronları ve yöneticileri, edebiyatçılar o günden bugüne toplum vicdanında yargılanmışlardır ve bu sonsuza değin devam edecektir.

¹² Akbaba, “Göz yaşları.” 28 Eylül 1960.

¹³ Cumhuriyet Gazetesi, 6 Aralık 1960.

Kaynakça

- Bozkurt, S. 2000. Kütahya Basınında Demokrat Parti İktidarı 1950-1960, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Ciner, Ş. 2018. Mesture, İstanbul, Asi Kitap.
- Çoruk, A. Ş. 2018. “İttihat ve Terakki Tarafından Birinci Dünya Savaşı Sırasında Basın ve Edebiyat Dünyasına Yapılan Örtülü Ödenek Harcamaları”. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 58(1).
- Erim, N. 1954. “Tehditler Altında Gazeteler”, Yeni Ulus, 5 Şubat 1954.
- Demir, Ş. 2009. “Türk Siyasi Tarihinde Adnan Menderes (1930–1960)”, Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türk Tarihi Anabilim Dalı.
- Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi.
- Erim, N. 1953. “Resmî İlân Meselesi”, Ulus, 23 Şubat 1953.
- Erim, N. 1953. “Beslemenin Tarifi”, Ulus, 24 Şubat 1953.
- Erim, N. 1953. “Beslemecilik Meselesi”, Ulus, 30 Temmuz 1953.
- Erim, N. 1953. “Bir Besleme”, Ulus, 12 Kasım 1953.
- Erim, N. 1954. “Beslemelerin Gayreti”, Yeni Ulus, 12 Ocak 1954.
- Erim, N. 1954. “Besleme Aklı”, Yeni Ulus, 07 Mayıs 1954.
- İleri, R.N. 1996. Örtülü Ödenek (27 Mayıs Menderes’in Dramı), İstanbul, Scala Yayıncılık.
- Naskali, E. G. 2005. (Haz.). Yassıada Zabıtları 1: Örtülü Ödenek Davası, İstanbul, Kitabevi Yayınları.
- Ortaç, Y.Z. 1960. “Örtülü Ödenek”, Akbaba Dergisi”, 25-08.1960
- Özduygün, Y., & Koçlar, B. 2021. “Yassıada’da Örtülü Ödenek Davası: Basın ve Resmî Kurumlara Yapılan Harcamalar”. Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları (40), 251-278.
- Özduygün, Y. 2022. Demokrat Parti İktidarı Hakkındaki Mali Yolsuzluk İddialarının Yassıada Yargılamalarına ve Dönemin Siyasetine Yansımaları. Doktora Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022.
- Özkan, T. 1996. Parsadan Hikâyesi: Cumhuriyet Tarihindeki Örtülü Ödenek Yolsuzlukları, İstanbul, Ad Yayıncılık.

Seçkin, E. 2006. Yüksek Adalet Divanı Kararları 14 Ekim 1960-15 Eylül 1961, Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 2006.

Tonga, N. 2012. “İki Bacanağın İki Kardeş Mecmuası: Akbaba ve Çınaraltı”, Değirmen Yüzyılın Dergileri 1900-2000 Özel Sayısı, S.29-30-31, Ocak-Haziran 2012, s.62-75

Unat, K. 2008. Ulus, Yeni Ulus ve Halkçı Gazeteleri Işığında Nihat Erim’in Siyasi Kişiliği Ve Gazeteciliği (1945 – 1955), YL Tezi, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü.

Yalçın, S. 2019. Efendi, Beyaz Türklerin Büyük Sırrı, İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.